

**TRANSLATION STUDIES AND ITS CONTEXTS, VOL. 8:
INTERPRETER TRAINING – EXPERIENCE, IDEAS, PERSPECTIVES**

<https://doi.org/10.24040/nfr.2022.14.1.175-177>

Recenzovaná publikácia: BOHUŠOVÁ, Zuzana – DJOVČOŠ, Martin – MELICHERČÍKOVÁ, Miroslava (eds.). 2020. *Translation Studies and Its Contexts, vol. 8: Interpreter Training – Experience, Ideas, Perspectives*. Wien: Praesens, 2020, 186 s. ISBN 978-3-7069-1107-8. [Link](#).

V poradí už ôsmy zborník zo série *Translation Studies and its Context* (Translatológia a jej súvislosti) s podtitulom *Interpreter Training – Experience, Ideas, Perspective* prináša pohľad viacerých významných osobností slovenskej a českej translatológie na výučbu tlmočenia. Dnes je už vo všeobecnosti známe, že dobrý prekladateľ a tlmočník potrebujú viac ako len znalosť dvoch jazykov, a aj z tohto dôvodu je potrebné odbornej príprave budúcich profesionálnych tlmočníkov venovať náležitú pozornosť. Príspevky publikované v tomto zborníku predstavujú parciálne výsledky riešenia projektu *KEGA 026UMB-4/2019: Exaktná učebnica tlmočenia* a sú rozdelené do štyroch väčších tematických celkov.

Prvú tematickú časť venovanú metodickým aspektom výučby tlmočenia a hodnotenia tlmočnickeho výkonu študentov svojím príspevkom otvára Martin Djovčoš (UMB, Banská Bystrica). Autor v stati popisuje metodiku monitorovania a merania pokroku študentov v tlmočení. Konkrétne ide o súbor štyroch didakticko-hodnotiacich nástrojov, pričom každý z nich predstavuje spôsob, ako od študenta získať veľmi cenný informačný kontext, na základe ktorého môže vyučujúci študenta adekvátnejšie zhodnotiť a súčasne sledovať posúvanie kvalitatívnej úrovne jeho tlmočnických kompetencií a zručností. Druhá štúdia, ktorej autorkou je Miroslava Melicherčíková (UMB, Banská Bystrica), aplikuje Djovčošovu metodiku pri skúmaní pokroku študentov pri konzekutívnom tlmočení. Autorka monitoruje pokrok v tlmočení v priebehu jedného semestra prostredníctvom sebareflexie v rámci hodnotiacich hárokov a tlmočnických denníkov. Autorka vo výskume poukazuje aj na niekoľko závažných formálnych nedostatkov, ktoré príjemcom tlmočeného prejavu môžu sťažiť dorozumenie a ktorým treba venovať zvýšenú pozornosť. Pavol Šveda a Ivo Poláček (UK, Bratislava) naopak sledujú pokrok študentov pri simultánnom tlmočení, pričom ich cieľom je poukázať na nový inšpiratívny prístup k monitorovaniu pokroku študentov. Autori vyhodnocujú pokrok študentov nielen na pozadí individuálnej normy, ale aj v skupinovom kontexte. Veľmi podnetným je aj experimentálny výskum Lucie Podluckej (UK, Bratislava), ktorá sa zameriava na efektivitu úvodných cvičení, ktoré majú študentov lepšie pripraviť na tlmočnicke semináre. Výsledky Podluckej výskumu sú vskutku povzbudzujúce a majú potenciál poslúžiť ako metodická pomôcka pre pedagógov pri príprave úvodných seminárov k tlmočeniu. Prvú sekciu príspevkov uzatvára Ivana Čeňková (KU, Praha) charakteristikou magisterských štátnych skúšok z tlmočenia na Karlovej Univerzite. Pražský model štátnych skúšok sa vzhľadom na prakticky orientovaný študijný program PaT javí ako ideálny spôsob hodnotenia a testovania translačnej kompetencie budúcich profesionálov. Univerzity by sa týmto modelom mohli inšpirovať, prípadne ho čiastočne integrovať a prispôbiť pre svoj vlastný inštitucionálny kontext.

Koronavírusová pandémia neuvrhla do chaosu len bežný svet, ale aj ten akademický. Potrebu reagovať na novú situáciu a prispôbiť jej vyučovacie metódy reflektujú dva príspevky v druhej tematickej sekcii. Jana Lauková (UMB, Banská Bystrica) opisuje nové metodické výzvy v odbornej príprave tlmočníkov počas pandémie COVID-19 a približuje metodiku výučby tlmočnických predmetov prostredníctvom rôznych digitálnych kanálov. Naopak, štúdia Jaroslava Stahla (UK, Bratislava) analyzuje a porovnáva výhody online vyučovania s výhodami e-learningu v prospech jednej metódy. Autor vo výskume porovnal výkon skupiny 30 študentov testovaných pomocou metód tradičného e-learningu so skupinou 24 študentov, ktorí sa vzdelávali online a dostávali okamžitú spätnú väzbu.

Tretia sekcia sa venuje špecifickým dimenziám a aspektom translačnej kompetencie, ktoré v našom akademickom kontexte nie sú pravidelne pertraktované a možno ich teda označiť za nanajvýš inšpiratívne. Marián Fedorko a Jonathan Gretsý (PU, Prešov) sa v podnetnom príspevku venujú kontextovej príprave a potrebe rozširovania skúsenostného komplexu tlmočníka. Autori zároveň v magisterskom štúdiu navrhujú zaviesť predmet, ktorý by bol venovaný osvojovaniu si terminológie nehumanitných odborov ako aj správnym technikám tvorenia glosárov. Na druhej strane, Soňa Hodáková (UKF, Nitra) sa venuje monitorovaniu tlmočnického výkonu študentov a tomu, ako naň vplýva motivácia či anxiozita podporujúca alebo brzdiaca výkon. Pomocou korelácie výsledkov z dotazníka motivácie výkonu a konkrétnych tlmočnických výkonov autorka dokumentuje zaujímavé zistenia tak pre prax, ako aj pre didaktiku.

Poslednú tematickú časť zborníka uzatvárajú príspevky venované *komunitnému tlmočeniu*, resp. tlmočeniu vo verejnom záujme, ktoré v posledných rokoch čoraz viac rezonuje v literatúre domácej i zahraničnej proveniencie a po ktorého profesionalizácii vzhľadom na globalizáciu a ostatné migračné krízy volajú mnohí odborníci. Prvý príspevok v tejto sekcii od Markéty Štefkovej (UK, Bratislava) je venovaný niekoľkým všeobecným a didaktickým implikáciám, ktoré majú viesť práve k profesionalizácii komunitných tlmočníkov. Autorka okrem základnej terminológie približuje aj pilotný projekt prípravy budúcich komunitných tlmočníkov. Didaktický diskurz ďalej rozvíja aj Zuzana Bohušová (UMB, Banská Bystrica), ktorá na príklade satirického skeču nemecko-tureckého zabávača Kaya Yanara predstavuje spôsob, ako môžeme pri vyučovaní komunitného tlmočenia využiť autentický video materiál a analyzovať ho ako prípadovú štúdiu interkultúrnych rozdielov v komunikácii, ktoré tlmočníci musia často prekonávať a ktoré treba citlivo zvažovať. Zborník ako celok uzatvára štúdia Vítězslava Vilímka (OU, Ostrava), v ktorej sa autor sústreďuje na tlmočenie ako eticky náročné povolanie a zdôrazňuje, že problematika tlmočnickej a prekladateľskej etiky by mala byť súčasťou odbornej prípravy budúcich profesionálov a je dôležité ju zároveň prepájať aj s praktickými cvičeniami, aby sa študenti učili prijat' zodpovedné a najmä eticky konformné rozhodnutia.

Neraz sa stretávame s názormi, že tlmočenie sa nachádza na periférii translatologického výskumu. O to viac nás môže tešiť, že táto publikácia nereflektuje čisto teoretické uvažovanie o tlmočení. Výsledky tvorivej práce jednotlivých autorov totiž implikujú niekoľko riešení a možností, ako by sa jednotlivé dimenzie prípravy budúcich tlmočníkov dali skvalitniť a zlepšiť nielen v našich akademických

kontextoch, ale aj v tých zahraničných. Ocenit' musíme aj to, že ťažiskom odborného záujmu translatológov sa stáva iná forma tlmočenia než simultánne a konzekutívne tlmočenie. Intenzívna výskumná činnosť a vzdelávacie aktivity či projekty v oblasti komunitného tlmočenia v posledných rokoch nepochybne prispievajú k väčšej profesionalizácii komunitných mediátorov. Veľmi pozitívne hodnotíme aj prehľadnosť zborníka, jeho štruktúrovanosť na tematické celky, logickú nadväznosť samotných príspevkov ako aj výrazný presah k didaktike a praxeológii, čo nebýva zvykom.

Publikáciu uvítajú predovšetkým pedagógovia, ale aj prekladatelia, tlmočníci a vôbec všetci záujemcovia o súčasné kontexty didaktiky tlmočenia, ktorí chcú držať krok s aktuálnymi výskumnými trendmi. A hoci nepokrýva celý záber vedecko-výskumných a pedagogických aktivít slovenskej a českej translatológie, máme za to, že zborník príspevkov vhodne obohacuje stredoeurópske myslenie o preklade a tlmočení.

Mgr. Lukáš Bendík
Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica